RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

VII. ÅRG. | STOCKHOLM, 1 MAJ 1918 | N:r 9.

Ökenvandringen.

Återigen har kvinnorösträtten strandat på Förstakammarhögerns motstånd, återigen ha förhoppningar gäckats och återigen har reaktionen firat sin triumf. Medan Danmarks kvinnor gå till val, Englands kvinnor blivit erkända som fullmyndiga medborgare och demokratiens stormvåg kommit de flesta länders kvinnorösträttsfråga att stiga i kurs, står den svenska högern blind och döv, anfrätt av sin egen reaktionära åskådning, står där mitt i bränningarna från tidsandans upprörda hav och söker, som en av dess egna ledare uttryckt det, "att fortfarande med korslagda armar leka den ståndaktige tennsoldaten".

Kanske känns det i denna stund bittrare än någonsin att vräkas åt sidan, att bli slungad i ansiktet att man saknar intresse för statens angelägenheter, medan runt omkring ropen från de blödande och nödlidande folken stiga mot maktens tinnar, och kvinnorna i kampen att uppehålla hemmen under dyrtidens tryck ge det yttersta av sina krafter. Har högern förstått vad den gjort, när den slagit undan den framräckta handen och skaffat sig hälften av landets befolkning till motståndare? Det sjuder och jäser i massorna. Skola kvinnorna alltjämt förbli de tålmodiga, de ödmjuka — de förtrampade? Den främsta av en medborgares funktioner har man nekat dem, den funktion varigenom de skulle växa och utvecklas till medvetet ansvar. Det är människor, som behövas i en tid som vår, människor, som vilja godheten och rättfärdigheten, och det är folkets utveckling till högre och sannare former av mänsklighet det gäller.

Vi ha ärligt och laglydigt, besjälade av offervilja och fosterlandskärlek arbetat för vår rätt, men vi ha mötts med undanflykter och fraser, vilka brukats som skyddande förklädnad för de egoistiska partiintressena, för den samhällsklass, som i massornas framryckning ser ett hot mot sin egen privilegierade ställning, och som därför med benhård konservatism motsätter sig varje reformkrav.

Runt Sveriges bygder sitta i detta nu kvinnor, lamslagna av den förolämpning, som blivit kastad i deras ansikten. Deras kamp och arbete för rösträtten har varit en lång och mödosam ökenvandring. De hade hunnit så långt att de kunde blicka in i framtidens land, men de släpptes icke ditin. De som hunnit dit före dem och tagit landet i besittning, ansågo sig vara "i sin grundlagsenliga rätt" att hindra dem tillträde och det gjorde dem intet att åter jaga ut kvinnorna i öknen. De unga, de som ha åren framför sig, modet, förhoppningarna och uthålligheten, för dem känns det kanske icke så svårt, men hur känns det för de gamla? Hur känns det för pionjärerna och kämparna, som arbetat trofast, tåligt och utan uppehåll på de rättigheter, vilkas frukter en annan generation skall få skörda? Ja, tanken på dem är övermåttan bitter, ty de ha fått pröva öknens brännande hetta och plågande törst, men likt Moses måste de säga sig, att de kanske aldrig få beträda det löftets land, dit deras längtan stått. Det är för deras skull vi icke kunna förlåta den skymf som blivit tillfogad Sveriges kvinnor, det är tanken på dem som måste egga oss att vinna målet innan det blir för sent, de som tålmodigt röjt den väg, vilken vi nu vandra.

Vår svenska rösträttsfana vajar i dessa dagar på halv stång. Tung kännes sorgen för Sveriges kvinnor att åter ha blivit förnekade och försmådda, men tyngre och djupare känns det ansvar, som tvingar oss framåt och djupare känns den harm, som icke får stillas, förrän rösträttskvinnorna avtvättat den skymf och smuts, som den svenska högern genom sin vägran slungat mot deras vita banér.

Den som icke kan se att här under dessa år på grund av inverkan från krigshändelserna försiggått en väldig förändring i människornas sinnen, en hastig mognad i samhällsutvecklingen, som gjort även Sveriges kvinnor icke blott värdiga, utan även berättigade att till sist få sin fulla medborgarrätt, den har icke sett klart. Jag skulle kunna säga: Sveriges kvinnor äro i denna stund medborgare i allt utom i rätten att också de få öva sitt inflytande vid valen till Andra kammaren.

Statsminister EDÉN.

De som hunnit om oss på vägen.

Måndagen den 22 april kommer att utgöra en bemärkelsedag i de danska kvinnornas utvecklingshistoria. Det var nämligen den dag de första gången gjorde bruk av sina politiska rättigheter och gingo till val. Sveriges kvinnor följde den dagen sina danska systrar med det intresse och den sympati, som den gemensamma kampen för ett ideellt mål skänker, men i tankarna blandades också ett visst vemod. Varför skola just de svenska kvinnorna stå tillbaka för sina nordiska systrar? Ha vi gjort oss förtjänta därav? I ett följande nummer hoppas vi att få återkomma till bemärkelsedagen den 22 april, då också Danmarks kvinnor, och inte blott dess män, hade orsak att hissa Dannebrogen i topp.

I danska folketinget ha, såvitt hittills är känt, invalts följande kvinnor: fru Elna Munch, radikal, fru Helga Larsen, socialdemokrat, fru Malling-Hauschultz och fröken Karen Ankersted, båda höger.

Kvinnorösträtten i Italien.

Från Lugano telegraferas att justitieminister Sacchi i deputeradekammaren framlagt förslag om införande av politisk rösträtt för kvinnor.

En protest från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Omedelbart efter riksdagens behandling av kvinnornas rösträttsfråga utsände Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt följande protest mot Första kammares avslag på den k. propositionen om politisk rösträtt för kvinnor:

Sveriges rösträttskrävande kvinnor nedlägga en kraftig protest mot det ytterligare uppskov med den kvinnliga rösträttsfrågans lösning som framtvungits av Första kammarens moderata parti. Avslaget på den k. propositionen tillika med ytligheten och den bristande logiken i de framförda skälen visa ringaktning för kvinnorna och brist på nationell solidaritetskänsla i en för fosterlandet ytterst prövande tid.

Allvaret i de svenska kvinnornas krav framgår nogsamt av den stora opinionsyttring som 1914 inlämnades till K. M:t, ävensom av förmågan att under mer än 16 år sammanhålla ett stort antal kvinnor ur alla partier och samhällsklasser i detta ena syfte och med den bilda en högt utvecklad organisation.

Det sammanhang mellan kvinnorösträtten och grunderna för Första kammarens sammansättning, som det moderata partiet velat framkonstruera, bygger på rent godtyckliga förmodanden, vilka, efter vad som framgår av 1912 års officiella utredning såväl som av all hittills vunnen erfarenhet, strida mot verkligheten; den politiska rösträttens utsträckande till kvinnorna kommer efter allt att döma icke att nämnvärt gynna eller missgynna något parti, kan således icke heller tas till förevändning för krav på kompensation eller utgöra lämpligt föremål för köpslående partierna emellan.

Uppskovet skapar bitterhet och missnöje, missmod och tvivel på det moderata partiets goda vilja att behandla frågan från dess egna förutsättningar och med hänsyn endast till vad som är för *riket* bäst och nyttigast. Det försvårar därjämte det politiska upplysningsarbete som rösträttsorganisationerna önska att snarast möjligt igångsätta över hela Sverige och binder fortfarande alldeles i onödan en avsevärd mängd god och tränad arbetskraft, som på ett mera direkt sätt kunde komma det allmänna till godo.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.
Redaktion och Exp.: 6 Karduansmakaregatan II
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/23—1/24.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm

Kvinnliga önskemål i fråga om yrkesutbildningen.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upprättande av praktiska ungdomsskolor ha styrelserna för Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt och Fredrika-Bremer-Förbundet jämte åtta andra kvinnosammanslutningar till statsutskottet givit uttryck åt en del synpunkter och önskemål i vad propositionen berör organisationen och ledningen av den kvinnliga ungdomens yrkesutbildning.

Det framhålles i skrivelsen, att när det gäller organiserandet av ledningen för yrkesundervisningen har det husliga arbetet på ett beklagligt sätt blivit tillbakasatt, i det att uppdraget att inom den högsta ledningen av yrkesundervisningen representera det husliga arbetet har gjorts till en bisyssla. Härigenom riskeras i hög grad utvecklingen av undervisningen i husligt arbete inom lärlings- och yrkesskolorna samt i med dem sidoordnade skolformer. Det enda ändamålsenliga sättet att lösa frågan skulle vara att låta den maktpåliggande och omfattande uppgiften att inom yrkesskolöverstyrelsen representera det husliga arbetet vara en uppgift för sig, skild från uppgiften att inspektera undervisningen i huslig ekonomi och kvinnlig slöjd i folkskolor, fortsättningsskolor och flick- och samskolor, samt att inom yrkesskolöverstyrelsen upprättas en kvinnlig ordinarie ledamotsbefattning, vars innehavare bör vara sakkunnig på det husliga arbetets undervisningsområde.

Även ur en annan synpunkt är det behövligt att en kvinna får säte och stämma i överstyrelsen. Det kommer nämligen inom yrkesundervisningen överhuvud att fordras ett särskilt hänsynstagande till de kvinnliga lärjungarnas intressen, och för genomförandet härav är det i högsta måtto önskvärt, att en kvinna sättes i tillfälle att deltaga i yrkesskolöverstyrelsens arbete i lika berättigad ställning som övriga ledamöter. Hon blir då behörig att deltaga i behandlingen av alla de ärenden, vari överstyrelsen fattar beslut och får sålunda gynnsamma tillfällen att tillvarataga det kvinnliga utbildningsintresset inom yrkesundervisningens hela område, vare sig det gäller att betona det kvinnliga sarintresset på för båda könen gemensamma arbetsområden, eller att verka för att utbildningsmöjligheterna bli tillräckligt många och tillräckligt goda inom yrken, som företrädesvis ha kvinnliga utövare.

Givet är emellertid att för att innehavaren på ett tillfredsställande sätt skall kunna fylla sin uppgift fordras en person med vidsträckta insikter. Å ena sidan kräves sakkunskap i husligt arbete, å den andra kunskap och erfarenhet angående kvinnornas ställning och verksamhet inom det praktiska yrkeslivet överhuvud samt blick för det kvinnliga yrkesarbetets utvecklingsmöjligheter. I skrivelsen framhålles det därför, att löneförmånerna för en så kvalificerad kvinna må sättas lika högt som för de övriga ledamotsbefattningarna.

Under åberopande av ovan antydda skäl hemställa undertecknarna vördsamt att statsutskottet ville föreslå riksdagen att i stället för den av Kungl Maj:t föreslagna konsulentbefattningen å yrkesskolöverstyrelsens stat för år 1919 uppföres en kvinnlig ordinarie ledamotstjänst.

Fernqvists Kappaffär
33 Drottninggatan n. b. och 1 tr. upp **33**
Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags
DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR
till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Ungdomsfostran — Föräldrafostran.

Av *Elsa Bengtson.*

Vid årets riksdag är av redaktör v. Koch framförd en motion av särskilt djup innebörd, den s. k. barnavårdsmotionen. Då man läser de kommentarier, som i olika pressorgan åtfölja redogörelsen för den behjärtansvärda motionen, synes det, som om en omständighet kanske ej kommit till sin fulla rätt.

Motionären har tydligen tänkt ej endast på barnens *vård,* särskilt den fysiska, hur viktig denna än är, utan har förvisso siktat djupare, nämligen till en hela vårdsen omfattande *fostran.* Därom vittnar följande passus i motionen: "Ej heller har man beaktat, att det är behövligt höja barnavården i sin helhet inom varje samhälle genom upplysningsverksamhet och genom stöd eller eventuellt skapande av sådana institutioner, som främja hemmens uppfostraregärning." Såsom anordningar till *stöd* för fostran nämnas barnkrubbor, arbetsstugor, kindergarten m. m. Och härom — det senare — är naturligtvis ej annat än gott att säga, allt sådant behöves mer än väl.

Men det andra momentet, "eventuellt skapande av sådana institutioner, som främja hemmets uppfostraregärning", leder osökt tanken till en brist i våra sociala strävanden. Det är en brist, som rör just grundvalen i all fostran, i det att de blivande föräldrarna ytterst sällan få någon *förberedelse* för sitt viktiga kall, som dock är det mest ansvarsfulla livet kan bjuda: att dana släktets framtid. Då det gäller verklig fostran och karaktärsdaning, kunna ju kommunala och statliga institutioner, hur ypperliga de än äro, ej bli annat än stöd och kryckor s. a. s. palliativ i vissa fall, ty tankesätt och vanor skapas i de ojämförligt flesta fallen i hemmet, hos föräldrarna. Man har visserligen exempel, då skolan eller någon stark personlighet haft större inflytande hos de unga, men detta är undantagen.

Då föräldrarna sålunda i regel äro de egentligen fostrande, behöva de framför andra ledning och insikter i denna sin gärning, ty uppfostringskonsten är i allmänhet ej medfödd. Det finns visserligen en och annan född pedagog, men ofta går hela fostran, som det faller sig, utan bestämt mål och klara principer. Resultatet blir även därefter.

Ett rationellt sätt att "främja hemmens uppfostraregärning" synes därför vara att gå till grunden med saken, giva fäder och mödrar ett begrepp om vikten och ansvaret i att fostra en människovarelse samt några riktlinjer för en sådan gärning. Det gäller framför allt att göra ansvarskänslan stark och levande, lära dem fatta, att barnen äro till ej endast för sin egen eller familjens skull, utan det gäller att rusta dem för att — om än i ringa mån — göra bästa möjliga insats i släktets utveckling. Med ett dylikt evighetsperspektiv följer en kraftig uppfordran att även fostra ungdomen i ansvar mot och för livet.

Då den ädle människovännen, godsägaren Abrahamson å Nääs ville lära Sveriges barn att genom slöjd öva nyttigt kroppsarbete, anordnade han kurser i ämnet för dem, som skulle undervisa barnen, lärarekåren. Varför ej handla på samma sätt, då det gäller dem, som handhava den allmänna uppfostran? Det har länge tillämpats på dem, som i skolorna ta hand om barnen åtskilliga timmar om dagen, kunde det ej utsträckas, åtminstone i någon mån, även till föräldrarna, som från början skola leda dem, äro mera förtroliga med dem, och som i livets alla förhållanden, i sorg och glädje, med- och motgång, ha så oändligt rika tillfällen att inverka å de ungas känslor, tanke- och viljeriktning. Då en ung flicka skall träda i äktenskap, genomgår hon i åtminstone många fall s. k. hushållskurs, får lära sig matlagning, sömnad m. m. Detta med all rätt, men för hennes allra största uppgift, moderskallet, uppfostringskonsten, står hon ofta sorgligt främmande. Däri har hon ej fått någon undervisning. Och dock är detta det viktigaste av allt, det rör i sin mån släktets framtid, dess fysiska och andliga utveckling, för vilken allt annat endast är *medel.*

Uppfostringsfrågan har i senare tid blivit mer än vanligt aktuell. Man talar om ungdomens förvildning och brottslighet, och det är tyvärr sant. Det är också sant, att kriget och allt det onda det dragit med sig äro bidragande orsaker till det sorgliga förhållandet, men grunden ligger nog djupare än så. Tidsläget har endast visat, vad slapphet och ansvarslöshet i uppfostran kan leda till under prövande förhållanden. Kraften att stå emot frestelser bör komma inifrån, grundad på plikt- och ansvarskänsla, men de unga fostras i allmänhet ej i den riktningen. Forna tiders stränga regemente har i våra dagar efterträtts av en flathet och eftergift för de ungas nöjes- och njutningslystnad, som är rent beklämmande. Den, som i likhet med undertecknad flera år suttit i en barnavårdsnämnd, har erfarenhet härav. Jag vill nämna endast ett exempel, men ett typiskt. En liten 11-åring stod inför nämnden, tilltalad för att flera gånger ha stulit skrot och försålt. På ordförandens fråga, vartill han använt pengarna, kom det i dylika fall vanliga svaret: "Jag köpte cigarretter och gick på bio." Då inföll modern gråtande: "Jag förstår ej, varför han skulle stjäla för att få gå på bio, ty om jag ock ska ta den sista slant jag har, så ger jag honom åtminstone två gånger i veckan pengar att gå på bio, det där, som är ett sådant fördärv för ungdomen." När ordföranden påvisade henne det inkonsekventa i att ge gossen pengar till sådant, som hon ansåg fördärvligt, svarade hon helt förvånad: "Ja, men han *vill* ju gå, och då så..." Ja, så är det ofta, ungdomens pipa bestämmer dansen. Det är ett eklatant exempel, att vi leva i, vad någon kallat det, "de lydiga föräldrarnas tidevarv".

Behöves ej ledning, undervisning i denna viktiga fråga? Och man må ej tänka, att dylik blindhet är tillfinnandes endast bland de s. k. lägre klasserna, åh nej, självsvåld och njutningslystnad får ofta fria tyglar högre upp, yttermera förstärkt genom dåliga exempel hos dem, av vilka man hade rätt vänta bättre förstånd.

Bland alla sociala spörsmål är därför uppfostringsfrågan mest brännande. Hur den borde ordnas för föräldrarnas vidkommande i här berörda riktning är svårt att på rak arm föreslå, dock kunde man ju exempelvis tänka sig, att samhällskurser, föreläsningar eller dylikt i psykologi, i läran om ärftlighetens och rashygienens betydelse, jämte uppfostringslära och allmän barnavård inginge som led i den förberedande fostran varje hustru och moder borde få.

Man kan härtill invända, att dylikt drager tid och kostnad, "det har ju gått bra förut", säger man, "utan någon mödrautbildning". Men är frågan verkligen så lätt avfärdad? Och *har det verkligen gått så bra?* Vad vittnar vår egen sjunkande moral om, och varpå tyder den vansinniga ödeläggelsen runt omkring oss, om ej, att mänsklighetens fostran mot dess högsta mål ömkligen gått på sned. Skulle dylika "moderkurser" eller vad man vill kalla dem, kunna allmänt anordnas, så kanske många av samhällets räddningsanstalter i stället kunde indragas.

Samhällsarbetet för det helas bästa är något oändligt gott, men det kan bli ödesdigert nog, om tendensen slår över i riktning att lasta alla bördor och kasta all skuld på samhället. Det har mer än en gång visat sig, att det kollektiva ansvaret resulterat i ingens ansvar. Den enskilda och främst föräldrar böra ock känna, att de, som kallat en människa till livet, i första hand bära ansvaret för hennes fostran, om än samhället bör hjälpa henne i detta åliggande och träda stödjande emellan, där förmåga eller ekonomiska betingelser saknas. En annan helig plikt, som kunde i betydlig grad "främja hemmens uppfostraregärning" och som *samhällets ansvar* kräver, är att avlägsna alla onödiga frestelser i form av rusdryckers tillhandahållande och därmed förenat nöjesliv. Får dylikt ont alltfort råda i samhället, skola nya ungdomsskaror stupa på dessa stötestenar, och allt fostringsarbete av enskilda och samhället löpa fara att misslyckas. Det är, som att söka länsa vattnet ur en sjunkande båt utan att först stoppa till läckan.

Det frågas ibland, vad kvinnorna skola arbeta för, då de få politisk myndighet. Skola vi ej våga tro, att de tagit lärdom av tidens fasor, så att de förstått, att världen behöver högre ideal och bättre livsvärden än makt och pengar. En kvinnlig mission av ädlaste halt är därför att söka med alla till buds stående medel och med det inflytande de få verka för att i det nya släktet ingjuta en renare och högre uppfattning av livet och att sålunda genom uppfostran, sed och lag bana väg för mera rätt, sanning och frid på jorden.

Nya landvinningar.

Efter föredrag av fröken Emma Aulin har en ny F. K. P. R. bildats i Hagfors, Värmland, med fröken A. Borlind som ordförande. I Skåne har tillkommit en filial, Bjernum, efter föredrag av fru Gurli Hertzman-Ericson. Filialen lyder under Kristianstads F. K. P. R. och har till ombud fru Josefina Cervin.

A.-B. JOHN V. LOFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Riksk. 429 **Fredsgatan 3, Stockholm.** A. T. 5048
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i
Siden- & Ylle-Klädningstyger
Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Kvinnornas rösträttsfråga åter fallen.

Högern vägrar att erkänna den som ett rättfärdighetskrav.

Den 24 april lades konstitutionsutskottets utlåtande över den k. propositionen om rösträtt för kvinnor på kamrarnas bord. Utskottsmajoriteten tillstyrkte regeringsförslaget med ett tilllägg, som skulle trygga makars rätt att på landsbygden öva rösträtt för varandra, men hänvisade till vallagen de närmare bestämmelserna om hur detta skulle gå till.

Majoriteten utgjordes av utskottets liberala och socialdemokratiska ledamöter, men även mellan dessa förelåg den meningsskiljaktigheten att socialdemokraterna reserverat sig mot den föreslagna bestämmelsen att gift kvinna, som ej vunnit boskillnad eller hemskillnad, förlorat sin rösträtt, om hennes man faller för konkurs- eller utskyldsstrecket.

Utskottets samtliga högerledamöter hade reserverat sig och hänvisade beträffande den principiella sidan av frågan till konstitutionsutskottets utlåtande vid 1917 års riksdag. De framhöllo särskilt att de moment, rörande vilka utskottet då krävde närmare utredning, icke erhållit någon sådan utan alltjämt kvarstodo outredda. Vidare framhöllos meningsskiljaktigheterna mellan utskottets liberala och socialdemokratiska ledamöter och uttalades farhågor för att icke frågan om äkta makars rätt att i vissa fall utöva rösträtt för varandra skulle lösas på ett tillfredsställande sätt. Slutligen betonades att andra betydelsefulla frågor rörande djupgående förändringar i vårt representationsskick förelåge, från vilka den kvinnliga rösträttsfrågan icke borde ses isolerad.

Lördagen den 27 april behandlades frågan i riksdagen. Ett stort antal rösträttskvinnor, såväl från huvudstaden som från landsorten, voro samlade på riksdagens läktare, varifrån de för något mindre än ett år tillbaka fingo höra domen över sin fråga avkunnas. Om fjolårets debatt karakteriserades av en viss slapphet och liknöjdhet över hela linjen, kunde man däremot i år konstatera en större livaktighet, vänstern drog med mera harm och en skarpare arsenal i härnad för kvinnornas rättigheter, som på ett så bedrövligt sätt kringskäras av en kortsynt högermajoritet. Det principiella högermotståndet mot kvinnans politiska rösträtt, som man under förra årets rösträttsdebatt hade grundad anledning tro vara brutet, reste sig nu med förnyad styrka. Tidens reaktionära strömningar befästa högern i dess kamp mot utvecklingen och framåtskridandet, och hrr Hjärne och Clason tvekade icke att dekretera sitt principiella motstånd mot kvinnorösträtten.

Mot denna benhårda konservatism föllo vänstertalarnas argument och vädjanden som hammarslag mot en järnport. Högern *ville* inte och var därför oemottaglig för alla skäl. Efter en debatt, som varade från 1-tiden till kl. 6 e. m., avslog också Första kammaren kvinnorösträtten med 62 röster mot 36. Andra kammarens principiella bifall till regeringens rösträttsproposition gavs med 120 röster mot 49. Senare antog kammaren det i den socialdemokratiska reservationen framförda förslaget om att gifta kvinnor icke för sin rösträtt skola vara beroende av om deras män falla för konkurs- och utskyldsstrecken eller ej. Det sistnämnda beslutet fattades med 65 röster mot 46.

I FÖRSTA KAMMAREN

inleddes debatten av *justitieministern* med ett anförande, som han förut hållit i Andra kammaren, och som i sina huvuddrag formades till en kritik av högerreservationen inom konstitutionsutskottet. Han erinrade om själva propositionen och de invändningar mot densamma, som framkommit från högerhåll rörande fullmaktsröstningen och från socialdemokraterna mot orättvisan i att hustrun skall falla på mannens penningstreck. I fråga om minimivillkoren för kvinnans rösträtt står vänstern inom utskottet dock enig. Högerns principskäl ha alldeles lämnats ur räkningen och icke upptagits i reservanternas motivering, och härav drog justitieministern den slutsatsen att det är kvinnorösträttens vänner, som reserverat sig och fordra vidare utredning. Det är dock ett nedslående faktum att de underkänt den utredning, som i propositionen framlagts för riksdagen, och häremot inlade talaren en bestämd gensaga. I själva verket finns det inte längre något att reda ut. Fordrar högern utredning av kvinnorösträttens verkningar i de länder, där den blivit införd, är detta något som tillhör de olika politiska partierna att utreda och inte kungl. maj:ts regering. Högerreservanterna hade vidare ansett att kvinnorösträttsfrågan icke bör ses isolerad utan i samband med andra författningsfrågor, och justitieministern undrade om han fick betrakta denna hänvisning som en genomgripande reform av utskyldsstrecken. Anej, det anförda skälet var nog endast en förevändning för att få frågan uppskjuten. Det finns emellertid erkännanden och utfästelser, som måste infrias, och en sådan är 1906 års riksdags skrivelse angående utredning av kvinnornas rösträttsfråga. Det har aldrig varit vanligt att Första kammaren beslutat en utredning utan att gilla principen, och därigenom har den också erkänt det berättigade i kvinnornas rösträttskrav. "Det är förödmjukande", yttrade tal., "att undanhålla kvinnorna de rättigheter vi som män tillerkänt dem, men neka dem som politiska förmyndare." Behandlingen av kvinnans rösträtt är visserligen förödmjukande för kvinnorna själva, men ännu mer för männen, som erkänna rättsprincipen, men i framtiden vänta sig att kunna ockra på rättshaveriet. I debatten 1912 angav dåvarande justitieministern orsaken varför högern sade nej. Är den nu framkomna anhållan om uppskov icke närmast avsedd att i utredningen få konstaterat om ett tillräckligt antal kvinnor komma att rösta med högern? Justitieministern avslutade sitt anförande med en öppen fråga om högern vill beträda de demokratiska vägarna, eller om den är beredd att gå tillbaka. Vilja vi samhällsrättvisa, kunna vi icke börja lämpligare än genom att ge kvinnorna deras rösträtt.

Hr *v. Mentzer* (h.), som företrädde den antikverade uppfattningen om hem och stat som två oförenliga begrepp, framhöll i sitt anförande kärlekens stora betydelse i samhällslivet och kvinnan som dess förnämsta representant. Då tal. tydligen icke tillerkände statslivet några uttryck för kärleken, ansåg han kvinnans plats vara i hemmet, där kärleken bör vara rådande. I politiken kan känslolivet utmynna i det som är motsatsen till kärleken, och det ville han bevara kvinnan ifrån. Då Kristus dessutom tagit avstånd från kvinnorösträtten genom att välja 12 manliga disciplar och inte hälften av vardera slaget, ansåg tal. det vara med kristlig syn överensstämmande att taga avstånd från kvinnornas deltagande i samhällslivet.

Hr *Mannheimer* (l.) framdrog de skäl, som på sin tid föreburos mot kvinnans myndighetsålder. Samma argument och samma farhågor presteras nu som då, ehuru männen på den tiden hade starkare skäl för sin betänksamhet, emedan kvinnorna då nästan uteslutande hörde hemmet och dess gärning till. Men även hemmens kvinnor äro numera i lika stort behov av rösträtten som de självförsörjande, ty det är husmödrarna som få kämpa emot dyrtidens tryck. Talaren ansåg vidare att om högerreservanternas mening motsvarar majoritetens stämning, då har frågan hos högern gått tillbaka. Trots tidslägets allvar anse de knappast frågan vara värd att allvarligt dryftas, och hade de hyst det minsta intresse för den, skulle de inte kallat den oantaglig, utan i stället velat medverka till dess lösning. Sedan talaren uppehållit sig vid fullmaktsröstningen och utskyldsstrecket, slutade han med att uttala det förkastliga i att Första kammaren står hindrande i vägen för en reform, som folkmajoriteten uttalat sig för. Det enda högern kan åstadkomma genom sin vägran är en kort tids uppskov, men det fåfänga motståndet framkallar en bitterhet, som alstrar split och splittring.

Hr *Boberg* (h.) förstod fullkomligt de begåvade och kunniga kvinnornas misslynthet över att vara utestängda från medborgarrätten, men han ansåg inte tiden lämplig för dess genomförande. Kvinnorna äga ju dessutom ett mycket stort inflytande på männen, och talaren vore visst övertygad om att kvinnorna genom männen i riksdagen skulle kunna få sina intressen bevakade. Efter att ha citerat karamellsdeviser och franska tänkare kom herr Boberg till det resultatet att kvinnan inte alls behöver vara utestängd därför att hon inte är synlig. Hela tiden är i gungning och att i en så hetsig tid indraga kvinnorna i den politiska striden ansåg tal. mycket farligt. Vi böra vara stilla och bida en lugnare tid. Det var visserligen bittert att behöva utestänga de kloka och begåvade kvinnorna, men dessa borde kunna förstå herr Bobergs betänkligheter och därav låta trösta sig.

Åt herr *Hjärne* (h.) blev det förbehållet att läsa den egentliga begravningsritualen över kvinnorösträtten. Han inledde sitt anförande med att betona att han icke instämde i högerns reservation, ehuru han yrkade avslag på propositionen i dess närvarande läge. Reservanterna medge nämligen att de efter en ny utredning skulle bevilja kvinnorna rösträtt, men mot detta uppreste sig talaren såväl ur teoretisk som praktisk synpunkt. Det föreföll honom som om reservanterna ur de grundliga utredningar, som redan verkställts och av den rikhaltiga litteratur, som finns på området, skulle haft tid på sig att komma till en bestämd uppfattning, så att de kunde yttra sig för eller emot frågan. Invändningen gör sken av att vara en undskyllan och verkar försvagande på kammarens anseende. Att under nuvarande upprörda tider framlägga ett förslag om kvinnorösträtt karaktäriserade talaren som ansvarslöst, och kvinnornas nitälskan kunde inte förmå honom att gå deras krav till mötes. Enligt hans förmenande var motståndet visserligen hopplöst, icke på grund av rösträttskravets förnuftsenlighet utan på grund av händelsernas utveckling, men man måste i det längsta fördröja en sådan utveckling. Motståndet har sin grund, icke i undersökningar om kvinnans natur och begåvning eller dessas inverkan på de politiska partierna, utan i helt andra faktorer. Dessutom åtnjuter kvinnan redan medelbar politisk rösträtt till Första kammaren. Motståndet har sin grund i att valmanskåren genom utsträckningen av rösträtten även till kvinnorna onödigtvis, och även till skada, skulle fördubblas. Om rösträttskravet vore rättvist, skulle talaren dock böja sig för det, men så är det icke. Rösträtten är en offentlig plikt mot staten och ingen rätt. Hade den blivit tilldelad mannen blott såsom sådan och icke som en betungande plikt, då hade kvinnorna haft skäl att åberopa sina rättigheter. Riksdagspolitiken är icke heller samhällslivets egentliga drivkraft, och talaren ansåg det vara kvinnan värdigare att bekämpa sådana villfarelser än att sträva efter delaktighet i de politiska striderna.

Herr *Olsson* (s.) ställde högerns argument i en kort sifferbelysning. Värmen och solskenet i hemmet bör behandlas med all den respekt det av ålder kräver, men statistiken visar att över 300,000 kvinnor i åldern 30—60 år icke äro gifta. Man skulle kunna tro att de svenska kvinnorna alltid äro hägnade och stå under en mans skydd, men så är ingalunda fallet, och det antal som sörjer för sig själva är statt i tillväxt. Talaren framställde den frågan var artskillnaden ligger mellan mannens och kvinnans verksamhet och vad det egentligen är som avgör vem som skall ha rösträtt eller inte? Hundratusentals kvinnor gå i släpgöra utanför hemmet och ha varken haft tillfälle eller möjlighet att sprida värme omkring sig. Det verkliga skälet bakom högerns argument är helt enkelt att den ene är man och den andra kvinna. Han betraktas som det högsta, alltså är hon något lägre. Talaren avslutade sitt anförande med att ansluta sig till den ståndpunkten att inga streck få gälla vid kvinnans utövande av den politiska rösträtten.

Herr *Clason* (h.) skärskådade justitieministerns anförande och dekreterade sig som principiell motståndare till kvinnorösträtten. I likhet med herr Hjärne betraktade han inte rösträtten som en allmänmänsklig rättighet, utan som en funktion i statens tjänst. Talaren ansåg vidare att kvinnans människovärde ingalunda lider av att hon icke har rösträtt, och den allmänna folkstämningen i denna fråga karaktäriserade han som ljum. Den är ingalunda någon livsfråga för vårt folk och högern skulle icke vara värd någon aktning, om den icke handlade efter sin övertygelse.

Herr *von Zweigbergk* (l.) ansåg att den som studerat rösträttsdebatten förra året och reservationen i år knappast längre kan tro på högerns principiella motstånd. Frågan gäller endast *när* den skall bevilja kvinnorösträtten. Dagens debatt har emellertid velat framtvinga tanken att representanterna för detta utdöda släkte, de principiella motståndarna, verkligen finnas kvar. Talaren upptog därefter till behandling de föregående högertalarnas argument och påvisade deras ohållbarhet. Till slut framhöll talaren den energi och den värdighet kvinnorna ådagalagt under kampen för sina medborgerliga rättigheter. Det är få arbetsområden, där kvinnorna icke utföra ett verkligt och betydande arbete, och det är kvinnorna, som fått bära den största tyngden av krigets och dyrtidens bördor. Det skulle vara ett drag av politisk klokhet att förläna behandlingen av kvinnans rösträtt en generositetens prägel.

Herr *Ekman* (h.) och herr *von Geijer* (h.) ansågo inga skäl föreligga, som kunde motivera högern att vid denna riksdag uppge sitt motstånd och sedan herr *von Koch* (l.) framhållit förödmjukelsen för vårt folk att utestänga kvinnorna från deras rättigheter och skarpt klandrat högern för dess osympatiska undanflykter, överlämnades ordet åt *statsministern*, som i ett långt och formfulländat anförande framförde kvinnorösträttens rättvisa krav. Talaren lämnade först en resumé av kvinnorösträttsfrågans utveckling i riksdagen och framhöll att högern flera gånger erkänt det berättigade i kravet. De nuvarande anmärkningarna mot den av regeringen framlagda propositionen i frågan fann statsministern orimliga och karaktäriserade dem som undanflykter. Under debatterna i riksdagen har man från ena sidan alltid framhållit att kvinnornas rösträttsfråga är en rättfärdighetssak, från den andra har det med samma styrka betonats att rikets nytta bör vara det enda avgörande, men det kan under utvecklingen av stora problem komma en tidpunkt, då det som mängden betraktar som rättvist blir så betydelsefullt att man måste godtaga en sådan åskådning. Utvecklingen av det ekonomiska samhällslivet har i grund revolutionerat kvinnans ställning, och kvinnorösträtten är numera icke blott en rättfärdighetssak, utan ett statsintresse. När kvinnorna överallt stå vid männens sida, såväl i hemmet som på arbetsmarknaden och i det offentliga livet, då är det orimligt att tveka om de svenska kvinnorna äro mogna för sin rösträtt eller ej. Högern har alltid i fråga om kvinnorösträtten begagnat sig av uppskovets politik och har därför alltid av ett eller annat skäl funnit den tidpunkt olämplig, då frågan framförts, men när kommer den tid, då den är lämplig att lösas?

Sedan statsministern framhållit de landvinningar och framsteg, som kvinnorösträtten gjort i det övriga Europa, förkla-

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

rade han att detta hade sin grund i den tidsålder, i vilken vi leva och som nödvändigt måste tillgodogöra sig alla samhällets krafter. När de stora prövningarna komma, då räcker det icke till med bara männen, utan då måste kvinnorna dela deras arbete, deras lidanden och deras prövningar. Talaren redogjorde för den tåliga, energiska och hjältemodiga kamp, som kvinnorna bakom fronterna fört och som icke står männens efter i fråga om tysta hjältedåd.

Statsministern ansåg det icke för någon tillfällighet att motståndet mot den kvinnliga rösträtten i vårt land skärpts under den senaste tiden. Även detta skulle i viss mån kunna sägas vara en reflex från den anda, vilken nu triumferar på Europas slagfält. Denna anda har man från högerhåll karaktäriserat som maskulin, och det är den, som hävdat att statens idé är sådan att den endast bör uppbäras av män. Detta betraktade emellertid talaren som en blodig förolämpning mot de kvinnor, som i de krigförande länderna kämpat bakom fronterna och även mot Sveriges kvinnor, som i hemmen kämpat mot dyrtid och nöd. I stället för missbruken av orden manlig och kvinnlig, ville talaren ställa ordet mänsklighet, ty det är på de idéer, som inneslutas i ordet mänsklighet de nya samhällena måste byggas och där skola män och kvinnor mötas i det gemensamma arbetet. Statsministern avslutade sitt kraftiga anförande med de övertygande orden, att om Första kammaren ville gå med på kvinnorösträtten nu, när det psykologiska ögonblicket var inne, då skulle detta icke blott lända till landets bästa, utan mycket misstroende och mycken bitterhet skulle undanrödjas och högern skulle icke behöva ångra sin generositet.

Herr *Swartz* (h.) förklarade sig icke vara principiell motståndare till kvinnorösträtten, men fann det omöjligt att bifalla förslaget sådant det förelåg. Han krävde en högre åldersgräns för kvinnan än för mannen, icke endast i början, utan även i fortsättningen. Talaren fann inte heller att det brådskade med kvinnorösträttsfrågan, och ansåg att man bör icke lösa så utomordentligt viktiga frågor under tillfälliga känslostämningar. Kvinnorösträtten hör visserligen inte nödvändigt samman med övriga författningsfrågor, men det vore förmånligt att kunna lösa dem samtidigt.

Herr *Trygger* (h.) instämde med den föregående talaren. Han hade själv vid flera tillfällen konstaterat sin anslutning till kvinnorösträtten, men han ville ingalunda utsträcka den till samma omfattning som den manliga rösträtten. Även han ville ha åldersstrecket en gång för alla fastslaget. Talaren hävdade också kammarens grundlagsenliga rätt att motsätta sig en reform som den icke godkände. Efter några repliker till statsministern och herr Mannheimer fastslog herr Trygger att före rättvisan åt individen måste man sätta rättfärdigheten mot samhället och dess intressen.

Efter ytterligare några repliker mellan statsministern och herr Trygger förklarades debatten avslutad.

I ANDRA KAMMAREN

inleddes debatten av justitieministern, vars anförande redan refererats.

Därefter talade herr *Larsson* i Västerås (s.), som särskilt uppehöll sig vid den socialdemokratiska reservationen. Socialdemokraterna ville icke vara med om att för kvinnorna tillskapa ett nytt streck. Hela vänstern stod emellertid enig i huvudfrågan, att kvinnorna skola ha rösträtt. Talaren vände sig mot högerns yrkande på ytterligare utredning och framhöll att en dylik icke skulle kunna ge något för högern tillfredsställande resultat utan endast tjäna till att medföra uppskov. För hela vänstern ligger frågan så, att kvinnorna skola likställas med männen, vilket parti som än kommer att vinna därpå. Talaren slutade med att uppläsa den resolution, som fattats av 206 F. K. P. R. landet runt och som tillställts konstitutionsutskottet.

Herr *Hildebrand* (h.) erkände att man inom högern hyste allvarliga farhågor för kvinnorösträtten, därför att den skulle ytterligare förstärka den ointresserade och okunniga delen av valmanskåren. Talaren påstod att det inom allmogekretsar har uppvuxit ett allt starkare motstånd mot kvinnorösträtten. Han vände sig därefter särskilt mot bestämmelsen att makar på landsbygden skola äga rätt att för varandra utöva rösträtt, då han ansåg att även i städerna kunde givas förhållanden, som härvidlag liknade landsbygdens. Vårt partis ställning, slutade talaren, måste helt och hållet bli beroende av en blivande utredning, och därest det kan visas att rikets väl fordrar kvinnorösträtten, skall säkerligen icke högern motsätta sig densamma.

Herr *von Sneidern* (l.) erinrade om att den Lindmanska regeringen år 1907 yttrat att kravet på rösträtt åt kvinnor är "en yttring av själva tidsandan" med mera dylikt. Då var löftenas tid, men när den begärda utredningen slutförts och 1912 års proposition framlagts, fann man tiden inne att återtaga de givna löftena. Talaren slutade med att uttala den förhoppningen att besinningens röst dock till sist skulle göra sig gällande hos högern.

Herr *Hallén* (s.) betonade att det faktiskt är rädsla, som ligger bakom högerns motstånd mot kvinnorösträtten. Man vill inte släppa fram nya valmansgrupper, som man kan befara komma att ställa sig på motståndarnas sida, när det gäller de demokratiska idéernas strid mot det samhällsskick, som åstadkommit det nuvarande eländet i världen.

Herr *Lindman* (h.) gjorde sig till tolk för statsnyttans princip och förklarade sig icke kunna godkänna en reform endast på grund av dess rättvisa. Det är icke till nytta för staten att draga in kvinnorna i det politiska livet, framhöll talaren, ty kvinnans förnämsta uppgift ligger i hemmet. Vidare har frågan icke det intresse i landet eller bland kvinnorna själva, som man vill vindicera fram.

Herr *Vennerström* (s.-v.) hävdade gentemot herr Lindman att landsbygdens kvinnor äro synnerligen intresserade för rösträttsfrågan. Talaren sade sig dela herr Lindmans uppfattning att kvinnornas verkliga uppgift är inom hemmet, men skola de kunna rätt värna hemmets intressen, måste de också ha medinflytande över lagstiftningen.

Herr *Röing* (l.) vände sig särskilt mot herr Lindman och förklarade sig anse att om kvinnorna komme med i den politiska agitationen, skulle denna därigenom föras upp på ett högre plan. Även i Norge och Danmark hade man sagt att kvinnorna ej själva önskade rösträtt, men det hade dock t. ex. vid de senaste valen i Danmark visat sig att genomsnittsprocenten av antalet deltagare var vida högre än vid något föregående val. Talaren var även övertygad om att kvinnorna som lagstiftare skulle visa sig äga lika stor kompetens som männen att sköta allmänna anelägenheter.

Sedan herr *Magnusson* i Skövde (h.) förklarat att han med tanke på kvinnans ställning, våra hems och hela vårt lands framtid motsatte sig det föreliggande förslaget, vände sig herr *Engberg* (s.) mot herr Lindman med frågan om vad han egentligen ville hänföra till statsnyttan. Herr Lindman hade dock en gång yttrat att kvinnan är ägnad att utöva ett gagnande inflytande på den sociala lagstiftningen, och kunde icke ett dylikt inflytande hänföras till statsnyttan?

Vice talmannen (l.) protesterade mot herr Hildebrands tal om att en ökning av valmanskåren skulle nedsätta kammarens nivå och framhöll att rättvisa bör ske åt alla, och därför böra kvinnorna erhålla rösträtt.

Herr *Räf* (h.) uttalade sina farhågor för att införandet av kvinnlig rösträtt skulle kunna leda till att halva kammaren komme att besättas av kvinnor, och undrade på tal om rättvisa, om det kunde vara rättvist att männen skulle stanna hemma som barnpigor eller sköta köket?

Sedan ytterligare ett par talare haft ordet, framhöll herr *Branting* (s.) att högerns ståndpunkt gentemot all demokratisk utveckling är fullkomligt tröstlös, den ser ingen annan lösning än att bevara makten åt de privilegierade. Vi som kämpa för demokratiska ideal äro emellertid övertygade om att hos det svenska folket finns en sådan känsla för det rättvisa i kvinnorösträtten att den trots allt skall kunna arbetas fram. Om högern verkligen vill statsnyttan, slöt tal., må den då lära sig att skilja mellan allas nytta och vad som endast är till nytta för de privilegierade. Högerns motstånd kan icke fortsättas utan att i längden bli farligt för högern själv.

Debatten avslöts av herr *Hildebrand* (h.), som på det bestämdaste förnekade att några reaktionära strömningar skulle göra sig gällande inom högerns politik.

Ett kvinnomöte i reglementeringsfrågan.

För att giva ett uttryck åt kvinnornas synpunkter med avseende på den k. propositionen om lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar hade den s. k. abolitionistkommittén inbjudit till ett möte den 18 april. Som inbjudare till mötet stodo jämte andra kvinnoföreningar Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt och Moderata kvinnors rösträttsförening.

Mötet, som var besökt av en fulltalig och intresserad publik, öppnades av abolitionistkommitténs ordförande, fru Ebba von Eckermann, som började med att framföra ett tack till den svenska federationen för dess långvariga och trogna kamp mot reglementeringen. Ordet lämnades därefter åt byråchefen i medicinalstyrelsen S. Ribbing, som gav en utförlig framställning av regeringsförslaget, för vilket emellertid denna tidning redan innehållit en redogörelse.

Därefter talade doktor *Alma Sundquist*, som framhöll att målet visserligen ej vore vunnet med propositionens antagande, men att dock möjligheterna till en tillfredsställande lösning av denna fråga därigenom blivit större. Efter reglementeringens avskaffande kommer som det viktigaste upplysningsverksamheten, vilken måste ledas så att den blir verkligt uppfostrande och ej blott ett meddelande av kunskap. Alla läkare veta hur välbehövlig dylik upplysning är. Bättre insikt, ökad eftertanke och ansvarskänsla måste vara målet. Härför har reglementeringen varit ett svårt hinder, då den lärt männen att ansvaret övertas av samhället. För att ej bli besvikna på de omedelbara verkningarna måste vi komma ihåg att det fordras ett mångsidigt socialt och pedagogiskt arbete för att råda bot på missförhållandena — arbeta på bättre bostadsförhållanden, på bättre lösning av kvinnornas lönefrågor, inrättande av praktiska ungdomsskolor m. m.

Fru *Ruth Gustafsson* framhöll att denna fråga alltid stått i vägen vid allt arbete till kvinnornas bästa, men att den också mer än någon annan fråga förmått ena alla kvinnor. Den bottnar i eländiga sociala förhållanden; dock ger förslaget en möjlighet till lösning genom att ge männen samma ansvar som kvinnorna. För oss som tro på framtiden och arbeta för den står det klart att genom ansvarskänslans väckande skall en ny människotyp framkomma. Vad vi hoppas av lagen är att den skall ställa kvinnor och män lika, ge kvinnor och barn skydd och hos alla väcka ansvar och eftertanke att det är brottsligt att medvetet smitta andra, framför allt dem som komma efter oss.

Till sist framlade major *Alma Petri* några synpunkter i fråga om räddningen av de prostituerade. Dessa ha hittills uppfattat sitt liv som ett yrke, visserligen ej precis hederligt, men ändå... Efter det nya förslaget måste de emellertid få klart för sig att det är olovligt. Tal. hade av samtal med f. d. prostituerade fått den uppfattningen att de nya förhållandena skola komma att bidraga till att flickorna skaffa sig verkligt arbete. Mäns och kvinnors likhet inför lagen kommer att göra ofantligt gott, då det tar bort den värsta bitterheten hos kvinnorna, som ej längre behöva känna att de få bära den största tyngan. Det blir då också lättare att hjälpa dem. Tal. uttalade vidare sin synnerliga glädje över att kopplerskor och soutenörer fått påskrivet och slutade med att framhålla hur genom förslaget går en anda av ömmande medkänsla med samhällets mest olyckliga barn, den prostituerade kvinnan.

Sedan fru von Eckermann framfört ett tack till samtliga talare och till de föreningar, som undertecknat inbjudan till mötet, antogs enhälligt följande resolution, vilken sedermera tillställts lagutskottet:

"Kvinnor, representerande svenska hem och socialt arbetande kvinnoföreningar, samlade till offentligt möte i Stockholm den 18 april 1918, uttala härmed sin anslutning till det lagförslag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, som av regeringen framlagts för innevarande års riksdag.

Vi ansluta oss

till lagförslagets upphävande av prostitutionens reglementering och därmed fastslående av båda könens likhet inför lagen på detta område,

till dess principer om obligatorisk, men icke kompromettterande, kostnadsfri läkarevård för alla könssjuka,

till vidtagande av lämpliga upplysningsåtgärder samt

till lagförslagets straffbestämmelser rörande smittoöverföring, koppleri och soutenörskap.

Vi kvinnor känna ett behov att vid detta tillfälle uttala ett tacksamt erkännande åt det sakliga och djupgående förarbete, varav föreliggande lagförslag är ett resultat, och vi uttrycka till sist den varma förhoppningen, att lagförslaget, som godkänts av regeringar med olika politisk åskådning, må bliva i dess huvuddrag av innevarande års riksdag antaget."

L. K. P. R:s årsberättelse 1917.

Landsföreningen och lokalföreningarna för kvinnans politiska rösträtt ha utsänt årsberättelsen för 1917. Av densamma framgår att verksamheten under året varit synnerligen livlig trots de i yttre avseende ogynnsamma förhållandena. Åtskilliga nya lokalföreningar ha bildats, så att antalet nu uppgår till 237 föreningar med ett medlemsantal av 16,159. Av Männens förbund för kvinnans rösträtt ha även flera nya lokalavdelningar bildats. Agitations- och upplysningsverksamheten har bedrivits i ständigt ökad utsträckning. De Bergman-Österbergska samhällskurserna ha hållits i olika delar av landet för ett sammanlagt åhörarantal av 22,131. Flera föredragsturnéer ha dessutom anordnats och särskilt i norra Sverige vunnit stor anslutning. På sommarmötet i Ronneby samlades omkring 200 kvinnor för gemensamma överläggningar. De svenska kvinnornas rösträttsdag, Birgittadagen, firades allmänt av föreningarna landet runt med möten och fester. För att stödja Landsföreningen i dess aktion för rösträtten ha de flesta av våra större kvinnoföreningar deltagit. I flera för kvinnorna viktiga sociala frågor har Landsföreningen tagit del. Med anledning av barnlagstiftningen och skydd för ensligt boende lärarinnor ha opinionsmöten hållits över hela landet. Från trycket har, utom Rösträtt för Kvinnor, utkommit artikelserien samt en hel del broschyrer och flygblad.

Som framgår av redogörelsen har under året utförts ett omfattande och intensivt arbete. Kvinnorna sträva för att förbereda sig på det stora ansvar och de plikter, som vänta dem, då de en gång skola tillerkännas den fulla medborgarrätten.

Använd L. K. P. R:s brevkort och agitationsmärken.

Bergman-Österbergska samhällskurserna i Värmlands län

ha pågått i över två månader, varunder 92 föredrag ha hållits på 18 platser. Sammanlagda åhörarantalet utgör över 13,000. På nästan alla platser har programmet för kursen varit: Statens organisation och förvaltning, Fattigvårds- och barnavårdslagstiftningen, Fredrika Bremer samt Kvinnorna i arbetet för fred, sedlighet och nykterhet. Ingen plats har haft kortare kurs än tre dagar, och det har undantagslöst visat sig att intresset och åhörarantalet vuxit för varje dag. Samma erfarenhet har förut gjorts i andra län, vilket ju bör mana kursanordnare till att ej först och främst sträcka ut kursen till så många platser som möjligt, utan i stället låta varje plats få så pass mycket med av kursen att det gör någon nytta.

Kursresan genom det fagra och härliga Värmland har varit något av det mest betagande man kan tänka sig; särskilt den 13½ mil långa landsvägsresan från Sjögränd och upp till Norra Finnskoga genom Klarälvsdalen. Denna del av kursresan tog nära fyra veckor, varunder kurser höllos i: Ekshärad, Stöllet, Ambjörby, Likenäs, Sysslebäck och N. Finnskoga. Klingande sländföre och vackra, soliga dagar gjorde resan till en verklig lustfärd. Älvdalen är, i fråga om storslagen skönhet, fullt jämförlig med Ångermanlands vackraste delar och det är förvånande att den ej är mera känd och uppskattad som turistled och att ej denna bygd såväl som Fryksdalen fått sin tolkare.

Från Älvdalen gick resan till Fryksdalens norra del, där Vitsand tog priset i fråga om tillslutning till kursen och Lysvik i fråga om naturskönt läge och vacker utsikt. Lysvik ligger vid Övre Fryken, som är den ojämförligt vackraste av de tre Frykensjöarna med Tössebergsklätt (Gurlita klätt i Gösta Berlings saga) på sin västra sida och Torsby i norr. Av de genom Selma Lagerlöf klassiskt vordna herrgårdarna och bruken passerades Rottneros (Ekeby) så nära att man kunde se hur ståtligt det är. I den vackra Brunskogs församling, där föredrag höllos på fyra olika platser, finns inte mindre än två rösträttsföreningar: Brunskog och Edane, och dessas duktiga medlemmar voro outtröttliga i omtanke och välvilja för mig samt nit och intresse för kursen. Var man kommer bland rösträttsintresserade möts man av en ivrig fråga: "Hur skall det månne gå med vår sak nu vid riksdagen? Är det möjligt att den inte skall gå igenom? Vi vilja inte släppa arbetet för den, förr än den gått igenom, men behövde så väl få använda tid och krafter på det som i dessa nödtider är trängande". En kvinna (ej medlem av F. K. P. R.), frågade hur det skulle bli om kvinnorna finge rösträtt. Hon ville så gärna att kvinnorna skulle få rätt till samma inflytande som männen, men någon hade sagt henne att detta ej kunde gå för sig, utan att antingen männen ensamma eller kvinnorna ensamma skulle ha all bestämmanderätt och detta hade gjort henne mycket betänksam.

Värmlänningarna äro tillgängliga, vänliga och livliga, pigga och intresserade, och på de allra flesta platserna har kursen omfattats med tacksamhet och förståelse och jag har, vid dess avslutande, blivit ombedd att till såväl fru Hellberg som L. K. P. R:s Verkställande Utskott framföra tacksägelser från deltagarna. På flera ställen voro lokalerna prydda med blommor och krukväxter, och sång eller musik utfördes mellan föredragen. På andra ställen hade samlats ihop kaffe och bröd, så att kaffeservering kunde ordnas.

I Munkfors, Hagfors, Kristinehamn och Persberg knogas och arbetas det med stor iver, och i Hagfors bildades en rösträttsförening. Med glädje och tacksamhet kommer jag att minnas min Värmlandsresa med dess skiftande upplevelser: all vänlighet jag fått röna och allt vackert jag fått se samt, först och sist, den omtänksamhet och klarhet, varmed kursplanen var uppgjord av länsförbundets ordf., fru Gerda Hellberg, och den hjälp jag hela tiden hade av hennes förberedande åtgärder. Jag har därför all anledning att instämma i alla kursdeltagarnas tack till henne.

Munkfors den 4 april 1918.

Emma Aulin.

Ett imponerande protestmöte på Ladugårdsgärde.

Det blev ett ofrånkomligt behov för kvinnorna att dagen efter riksdagens behandling av kvinnorösträttsfrågan ge uttryck åt den harm och indignation, som besjälade flertalet inför den hänsynslöshet och obevekliga hårdhet, som präglade högerns syn på rättfärdighetskravet. Det föreföll också, som om massor av kvinnor vaknat till medvetande om vad saken verkligen gäller, och att de inte längre kunna hålla sig utanför en rörelse, som har till mål att väcka samhällsansvaret och medborgarandan hos individerna. Det blev ett av de mest imponerande kvinnorösträttsmöten, som någonsin hållits i Stockholm, och det blev som en upprättelse för både Stockholms och landsortens kvinnor, ty av harmen och indignationen skapades en stark stämning att med ökad kraft och målmedvetenhet upptaga kampen för medborgarrätten.

Söndagen upprann mulen och regnig, men på förmiddagen ljusnade det, och dagen blev den "klarnande aprils" med strålande solsken, ljusa moln och lätta vindilar. Redan vid ett-tiden började skarorna strömma utåt Gärdet, och när klockan led mot halv två tätnade folkmassan kring den med svenska flaggor prydda talarstolen. Bakom densamma buktade tvenne rösträttsfanor för vinden, och solen skänkte ökad glans åt Stockholms F. K. P. R:s vita och gula banér, som lyftes över mängden av två representanter för det unga Sverige. Det var en stämning av sjudande harm bland de alltjämt växande skarorna. Där syntes representanter för snart sagt alla yrken och klasser i Stockholm, gamla veteraner som grånat i kampen för rösträtten ned till de allra yngsta, som slutit upp vid sina mödrars sida. Där syntes också riksdagsmän och en medlem av regeringen. Det gick som ett dovt muller genom kvinnornas led, och händer knöts. Man fick ett intryck av att måttet var rågat, och att kvinnorna inte längre tålmodigt ämnade finna sig i den behandling de blivit utsatta för. Det var kränkt stolthet, som blixtrade fram i miner och åtbörder, det trampade personlighetsvärdet, som krävde återupprättelse för en liden skymf. Där funnos kvinnor, som aldrig förr varit sedda inom rösträtten, som trädde fram och frågade på vilket sätt de skulle kunna vinna inträde i föreningen, och det var en medveten och allvarsfylld människomassa, som samlades kring talarstolen.

Det blev fru Ruth Gustafsson och d:r Gulli Petrini, som tolkade kvinnornas känslor i dessa ögonblick. De båda talarna voro ypperliga tolkar för de tankar och känslor, som behärskade kvinnorna. Det fanns resonans hos detta auditorium, som andlöst lyssnade och med bravorop gav sitt bifall till känna. Där syntes också tårskymda ögon och rörda anleten. Det var icke blott logisk skärpa, utan ljungande harm och kränkt rättfärdighetskänsla, som tog sig uttryck i anförandena, och ord bli så matta, när det gäller att tolka de känslor, som buros av stundens stämning. Fru Gustafsson tolkade vältaligt arbetarkvinnornas kamp för att hålla hemmen uppe, hur de släpa, arbeta och försaka för att kunna hjälpa mannen och barnen, och ändå kan hr Hildebrand komma med det påståendet att kvinnorna ingenting göra för landet. Talarinnan betonade kraftigt att kvinnornas rösträttsfråga trots allt fallit framåt, och att nederlaget icke var kvinnornas, utan högerns, som inneslutit sig i en borg av självtillräcklighet och stjälpt deras fråga.

D:r Gulli Petrini upptog högerns ihåliga fraser till revidering och uttalade en ljungande protest mot det sätt, på vilket kvinnornas rösträttsfråga blivit behandlad. Hon uppreste sig också mot det falska påståendet att det icke är meningen att skänka rättvisa åt individerna, utan att statens intresse är det enda avgörande, ty endast det är i själva verket statsnyttigt, som ger rättvisa åt alla. D:r Petrini uppmanade också kvinnorna att energiskt arbeta vid nästa landstingsmannaval och där ge det rätta svaret på den skymf, som nu tillfogats dem.

De båda talarna, som med sin medryckande kraft förmått att hålla massornas intresse fånget, avtackades med intensiva applåder, varefter d:r Petrini uppläste följande resolution, som enhälligt antogs:

"Män och kvinnor, samlade till offentligt möte i Stockholm, söndagen den 28 april, uttala en bestämd protest mot att Första kammarhögern utan bärande skäl även detta år fällt kvinnornas rösträttsfråga."

Mötet förklarades därefter avslutat, men dess verkningar i människornas sinnen torde långt efter detta bli skönjbara.

G. H. E.

Felkalkylering.

(Sann händelse.)

Det låg som vanligt spänning i luften, när d:r Sandh anlände för att börja historielektionen. De 28 flickorna i gymnasiets andra ring hade gripits av exalterad hänförelse för den unge vetenskapsmannen, och som ingen av dem gjorde minsta försök att dölja sina känslor, var föremålet långt ifrån okunnigt om den kollektiva beundran, varmed han städse omgavs i klassen. Han utnyttjade också situationen som den skickliga pedagog han var, och det smickrade hans fåfänga, att inför kollegiet kunna framhålla den lilla skarans framsteg i det ämne, där han var ledare.

Ämnet för dagens lektion var genomgånget. Det hade rört händelser så nära nutiden och så aktuella, att historiens ljus ännu icke hunnit falla på dem, och det roade d:r Sandh att även samtalsvis beröra desamma. Han såg på sitt ur — ännu återstod en kvart — lyfte med det lilla karakteristiska greppet av pincenezen och betraktade under några sekunder sitt auditorium.

— Det skulle i hög grad intressera mig om jag kunde få ett uppriktigt svar på en fråga, som så att säga står på dagordningen. Är det någon av er som verkligen skulle vilja ha politisk rösträtt? (Han kunde inte neka sig nöjet att inflika och lägga en viss tonvikt på ordet verkligen). Ja, jag behöver icke något muntligt svar — det är nog att den som vill ha det räcker upp högra handen.

Flickornas ansiktsuttryck undergingo en hastig och märkbar förändring, ögonen flyttades från läraren till närmaste kamrat och så bänkraden framåt. Man drog en lättnadens suck — ingen hand — *han* skulle icke ha misstagit sig på dem. Jo, där satt ju Gulli Hall med handen i vädret — det kunde man nästan ha anat — *och tre till!*

D:r Sandhs pincenez satt åter på sin plats och även han var förändrad. Med en smäll flög boken ihop och katederstolen sköts häftigt tillbaka.

— Det smärtar mig mera än jag kan säga, att få bekräftelse på en misstanke, som jag själv betecknat som ovärdig. Tjugofyra unga kvinnor, på vilkas uppfostran och andliga utveckling ingenting sparats — och dock ovilliga att mottaga en förmån som de *kunna* få!

Den elektriska klockans skarpa signal kom som en befriare, och innan ljudet upphört var d:r Sandh utom dörren.

Flickorna reste sig långsamt. De kände att en sträng brustit, den enda som egentligen haft någon klang och betydelse för dem. Om de bara hade anat. — — — — —

Dur.

Söders "English School"
Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Brännande kvinnofrågor.

I samband med Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte ägde ett offentligt möte rum den 16 april på aftonen i K. F. U. K:s stora sal. Mötet öppnades av ordf., fru Agda Montelius, som meddelade att aftonens föredrag komme att belysa fyra för kvinnorna synnerligen viktiga och aktuella frågor. Ordet lämnades därefter till fil. kand. fröken *Adèle Philipson*, som behandlade frågan om *Kvinnorna och fullmaktstjänsterna.* En historik lämnades över behandlingen av frågan om kvinnors tillträde till fullmaktstjänsterna från ändringen av § 28 Regeringsformen vid 1909 års riksdag till det nu föreliggande utlåtandet från kungl. löneregleringskommittén över lärarelönenämndens betänkande. Tal. framhöll särskilt att näst frågan om kvinnors tillträde till läraretjänsterna är frågan om pensionsåldern den som för närvarande mest intresserar kvinnorna och framhöll att kvinnorna tillsvidare kunna godtaga en pensionsålder av 60 år utan att därför anse frågan slutgiltigt löst, men att de taga bestämt avstånd från varje sänkning därunder.

Yrkesinspektören fröken *Kerstin Hesselgren* talade därefter om *Kvinnornas ställning inom yrkesskoleförslaget.* Med sin stora sakkännedom och entusiasm framlade tal. det nu föreliggande förslaget och uppmanade kvinnorna att var och en i sin mån medverka till dess genomförande.

Nästa talarinna var doktor *Alma Sundquist,* som redogjorde för *Reglementeringsfrågan,* och till sist höll fru *Gertrud Törnell* ett med största intresse åhört föredrag om *Kvinnornas rösträttsfråga just nu.* Talarinnan började med att omnämna de senaste stora rösträttssegrarna i utlandet, den av vår regering framlagda propositionen om kvinnans rösträtt samt de motioner, som väckts av hr Ljunggren om fullmaktsröstning och hr Hage mot sammankopplandet av hustruns rösträtt med mannens skattebetalning. Vidare framhölls att det bland högern finnes många, som gå med på frågans genomförande med ett högre åldersstreck för kvinnan än för mannen. De skäl, som anföras mot saken äro lantbefolkningens likgiltighet eller ovilja mot densamma samt lämpligheten av att lösa frågan i samband med övriga författningsfrågor. En av hovrättsrådet Ekman utgiven broschyr angående intresserepresentationen vid Första kammarproblemet berördes. Tal. påpekade de stora svårigheterna, som det ständiga uppskovet av rösträttsfrågan framkallade hos kvinnorna, och att den närvarande tiden är så krävande för kvinnorna på alla områden, att vi behövde inrikta våra krafter på annat än agitation. När vi en gång få räkna med rösträtten, kunna alla andra frågor lösas på ett för kvinnorna lyckligare sätt. Nödvändigheten av att över hela landet organisera ett målmedvetet upplysningsarbete framhölls.

Tal. slutade med följande ord: "Det har sagts, att så länge kvinnorna inte visa sig vara en *makt* kan man inte fästa sig vid deras krav. Men — är rätten byggd på rättfärdighet så måste ju denna rätt i sig själv bli en makt för såvitt samhället skall gå framåt. Från denna synpunkt sedd *är* kvinnorösträtten och har alltid varit en maktfråga. Därför kan och får dess lösning ej uppskjutas".

Till slut antogs enhälligt följande resolution:

"Staten behöver kvinnornas medverkan för att på ett tillfredsställande sätt lösa sina uppgifter, kvinnorna behöva medborgarrätt för att bevaka sina egna och sina barns intressen.

Förslag om kvinnorösträtt föreligger ånyo inför riksdagen. Mötet yrkar att avgörandet ej längre uppskjutes, att frågan om kvinnans politiska medborgarskap löses nu."

Riks 25 50 **Allm. 62 96**
La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Arbetet ute i landet.

Eskilstuna F. K. P. R. hade årsmöte den 19 februari. Sedan års- och revisionsberättelser föredragits och godkänts, företogs val av styrelse. Den förutvarande styrelsen omvaldes: ordförande fröken Ingrid Hallman, v. ordförande fru Märta Hellström, sekreterare fru Gulli Vestlund, v. sekreterare fröken Hilma Nordlund samt kassaförvaltare fröken Hilda Holm. Suppleanter äro fruar Nanny Grenander och Ida Adamsson samt fröken Selma Ekström. Till revisorer utsågos fröknarna Elin Hägg och Hanna Facht. Sedan fröken Hallman lämnat en intressant och utförlig redogörelse för centralstyrelsemötet, vidtog ett angenämt samkväm.

— Den 27 febr. firade föreningen tioårsfest å stadshusets festsal, som var smakfullt dekorerad. Festen inleddes med musik av direktör J. Engstrand, varefter ordföranden föredrog tioårsberättelsen, av vilken framgick, att föreningen kan se tillbaka på ett visserligen mödosamt men framgångsrikt arbete: Offentliga möten med föredrag av såväl manliga som kvinnliga talare ha anordnats, likaså talrikt besökta samhällskurser, läs- och arbetsaftnar m. m. Pastor Gunnar Vall höll därefter ett gediget föredrag om: Kristendomen och kvinnorörelsen, som åhördes med spänd uppmärksamhet och belönades med livliga applåder av den talrika publiken. Solosång av fru Maja Engstrand samt sång av en damkör förhöjde stämningen. Sist sjöngs gemensamt Heidenstams Sverige. Flera telegram anlände. Efteråt samlades ett åttiotal personer till gemensam supé, som präglades av den angenämaste stämning. 15 nya medlemmar, därav 6 män, ingingo i föreningen.

Borlänge—St. Tuna F. K. P. R. gästades den 18 februari av fru Augusta Tonning, som då i samband med föreningens ordinarie möte höll ett offentligt föredrag över ämnet Kvinnorna och det sociala arbetet. — Vid mötet redogjorde fröken Signe Fridholm för det av henne bevistade centralstyrelsemötet.

Falkenbergs F. K. P. R. höll årsmöte den 27 februari. Ordföranden lämnade en redogörelse för rösträttsfrågans utveckling under det gångna året, varefter styrelseval förrättades. Ordförande blev fru Jisca Jacobson, vice ordförande fru Josefine Carlson, sekreterare fröken Ester Andersson, kassaförvaltare fröken Tekla Fältström, v. sekreterare och pressombud fröken Ellen Nilsson, övriga styrelseledamöter fröken Märta Jung, fru Clara Andersson, fröken Clara Erlandsson och fru Matilda Möller. Till revisorer valdes fröknarna Sanna Blåberg och Märta Rossing med fru Annie Berg och fröken Elvira Nilsson som suppleanter.

Flens F. K. P. R. hade årsmöte den 27 februari. I styrelsen omvaldes fru Marie Pegelow, ordförande, fröken Sofie Nordquist och fru Augusta Lundin samt nyvaldes fru Emma Blomgren och folkskollärarinnan Hanna Johansson.

Karlskoga F. K. P. R. hade med anledning av att de engelska kvinnorna i år erhållit politisk rösträtt anordnat offentligt möte i Folkets Hus fredagen den 22 febr. kl. 8 e. m. Sedan ordföranden fröken Hulda Forsgren hälsat de närvarande välkomna, uppläste hon fru Anna Wicksells redogörelse för de engelska rösträttskvinnornas långa kamp för att nå sitt mål: politisk jämnställighet med männen. Fröken Malin Schmid sjöng därefter vackert och känsligt Hvis du har varme tanker, ackompagnerad av fröken Greta Hjorth, varpå rektor J. Elgeskog höll ett kort, start koncentrerat föredrag över ämnet: Världen som mannen skapat. Efter det med spänt intresse åhörda föredraget sjöng fröken Schmied Stenhammars Sverige.

Katrineholms F. K. P. R. hade den 27 februari årsmöte. Förhandlingarna inleddes med att ordföranden fröken Anna Frick lämnade en redogörelse från centralstyrelsens årsmöte. Års- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. I styrelsen omvaldes fröknarna Anna Frick, ordförande, Hilda Andersson, vice ordförande, Matilda Sjöström, kassör, Hulda Bergman, sekreterare, och fru Maria Karlsson. Revisorer blevo fröknarna Lydia Hedström och Matilda Vilhelmsson.

Fördjupad allmänbildning—sommarrekreation.
Högre kvinnlig kurs vid Karlskoga Folkhögskola.
Passande för lärarinnor, sjuksköterskor och andra som behöva andlig och kroppslig rekreation. Förbereder även för inträde vid andra skolor.
Intressant studiearbete. Föreläsningar i historia, geografi, naturvetenskap, litteratur, psykologi m. m. **Lektioner** i skolämnen. Tillfälle att lära **matlagning m. m.** Vacker skogsbygd. Härliga bad. **Statsstipendium** till behövande. Kursen börjar den 15 maj. Närmare genom skolans rektor
JUSTUS ELGESKOG, Karlskoga.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
1 Barnhusgatan 1
(hörnet av Drottninggatan)
Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i **ek, mahogny, valnöt** samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Kumla F. K. P. R. hade den 25 februari årsmöte, varvid först förekom uppläsning av fru Wicksells föredrag om den engelska kvinnorösträttsrörelsen. Års- och revisionsberättelserna föredrogos därefter, och ansvarsfrihet beviljades. Till styrelse valdes fröken Vienna Mesterton, ordförande, fru Hilda Ekman, vice ordförande, fru Betty Hallmén, sekreterare, fröken Anna Pettersson, Säbylund, vice sekreterare, fru Alma Olsson, kassör, fröken Emma Pettersson, Hardemo, och fru Ida Andersson, Fylsta. Revisorer blevo fru Anna Björkman och fröken Beda Bengtsson, Kumla. Till ombud i länsförbundet utsågos fruarna Ekman, Hallmén och Olsson samt fröken Emma Pettersson.

Linköpings F. K. P. R. höll den 26 februari årsmöte. Ordföranden redogjorde för det gångna årets verksamhet, vilken omfattat dels agitation, dels arbete för spridande av intresse för samhälleliga spörsmål. Medlemssiffran är i likhet med föregående år 149. Revisionsberättelsen upplästes, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Sedan definitivt beslut om årsavgifternas höjande till 1 kr. fattats, uppmanade ordföranden föreningsmedlemmarna till aktivt deltagande i de stundande landstingsvalen.

Linsälls F. K. P. R. firade måndagen den 25 februari föreningens fem-års-jubileum med en enkel festlighet. Ordföranden, fru Ida Mesch, hälsade de församlade välkomna, varefter upplästes fru Anna Wicksells föredrag Den engelska rösträttsrörelsens historia. Därefter följde ett animerat samkväm med kaffedrickning samt sång av en damkör. Telegram avsändes till föreningens stiftarinna fru Augusta Tonning. Som avslutning sjöngs psalmen 124.

Mariestads F. K. P. R. hade årsmöte den 26 februari. Styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och tacksam ansvarsfrihet beviljades. Till styrelse omvaldes fru Andriette Florén, ordförande, fru Jenny Lindberger, vice ordförande, fröken Marina Jansson, kassaförvaltare, fru Elin Warfvinge, sekreterare, fröken Elise Sorgenfrei vice sekreterare, fruarna Emelie Bergman och Tyra Åberg. Till revisorer valdes fröken Elisabeth Laurén och fru Greta Wettervik. Vid mötet redogjorde ordföranden för centralstyrelsemötet i Stockholm i januari samt rösträttsfrågans nuvarande läge.

Mjölby F. K. P. R. höll den 27 februari årsmöte, varvid en av föreningens medlemmar gav en historik över den kvinnliga rösträttsrörelsen i England.

Norrahammars F. K. P. R. hade onsdagen den 13 februari offentligt möte med föredrag av fröken Gerda Planting-Gyllenbåga över ämnet Kvinnan och framtiden. Det utmärkta föredraget mottogs av den rätt talrika publiken med stort bifall.

Oskarshamns F. K. P. R. hade den 11 februari årsmöte. Till styrelsemedlemmar omvaldes fröken Elsa Gabrielsson, ordförande, fröken Malvina Wretman, fröken Ragnhild Haskel, fröken Sigrid Granér, fröken Elsa Hallbäck, fröken Gerda Andersson och fru Anna Lindblad. Till suppleanter valdes fru Elin Magnusson och fröken Edit Bäckman. Till revisorer valdes fru Regina Törner och fröken Elna Åkesson med fru S. Wulff och fröken Maria Ekholm som suppleanter. — Den 21 februari höll fröken Gerda Planting-Gyllenbåga ett synnerligen värdefullt föredrag över ämnet Kvinnorna och det sociala ansvaret.

Tomelilla F. K. P. R:s 5-års-jubileum firades den 26 februari med en enkel fest. Ordföranden, fru Jakobsson, hälsade föreningens äldsta medlemmar och överlämnade till föreningens första ordförande, fröken Lydia Lundeqvist, blommor med några ord av erkänsla och tacksamhet. Sekreteraren redogjorde för föreningens verksamhet och överlämnade en ordförandeklubba till den samma. Efter några sånger av fru Jakobsson förevisades skioptikonbilder, belysande rösträttens historia i skilda länder. Till sist hölls en inkomstbringande paketauktion.

Trollhättans F. K. P. R. firade den 2 februari de engelska kvinnornas rösträttsseger, varvid ordföranden höll ett välformat föredrag med anledning till dagens betydelse. Under det följande samkvämet överraskades deltagarna av ett demonstrationståg, bestående av 12 engelska suffragetter med standar i tåten, sjungande en för tillfället författad rösträttssång.

Vara F. K. P. R. höll den 25 februari sitt årsmöte under fil. mag. fröken Ebba Wichmans ordförandeskap. Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogos och beviljades tacksam ansvarfrihet. Till ordförande omvaldes fröken Ebba Wichman, vice ordförande fru Atalia Båth, sekreterare fru Lizzie Synnerholm, vice sekreterare fru Berta Paulsson, kassör fru Maria Ståhlman. Ersättare blevo fruarna Anna Karlsson och Augusta Ström. Revisorer fruarna Gulli Lundh och Lisa Lannér med fruarna Hanna Andersson och Hilma Håkansson som ersättare.

Östergötlands länsförbund hade den 24 februari årsmöte i Linköping. Av årsberättelsen framgick att årets verksamhet huvudsakligen nedlagts på agitation på landsbygden. 15 större samhällen hade besökts av ordföranden och sekreteraren och 4 nya föreningar hade bildats. Till medlemmar i arbetsutskottet omvaldes fröken Ester Röhl, Åtvidaberg, fru Signe Thörnqvist, Motala V:stad och fröken Elli Wijkmark, Motala.

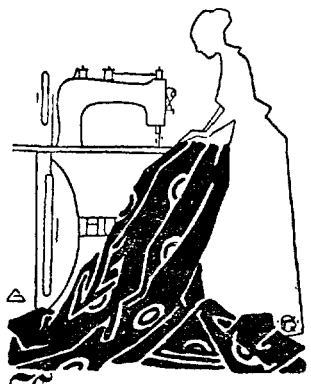
Husqvarna Symaskiner
BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Ett uppnått önskemål.

Såsom vi i förra numret av Rösträtt för Kvinnor voro i tillfälle att meddela, biföll k. m:t en av fröken Mathilda Staël von Holstein framställd anhållan att få avlägga juris kandidatexamen utan hinder av att hon ej avlagt studentexamen. Fröken Staël von Holstein står nu vid sina önskningars mål, sedan hon den 20 april avlagt sin juris kandidatexamen vid Stockholms högskola, en underrättelse som väcker allmän glädje bland dem, som uppskatta det energiska och gediga arbete, som ligger bakom detta ihärdigt eftersträvade mål.

Stockholm 1918, Ivar Haeggströms Boktryckeri A. B.